

Én még bányászcsaládban nőttem fel...

Várgesztesen talán nem is él olyan család, amely valamilyen módon ne kötődne a szénhez, a bányászathoz. A szénecsaták hősei és a hivatás tiszteltéire állítottak fel 2017-ben a községháza előtti parkban egy, a márkushegyi bányából származó csillót az egykori bányászok kérésére, azóta ott emlékeznek meg a Bányásznapról.

Szeptember 4-én a szentmisét követő megemlékezésen *Rising Károlyné* polgármester így fogalmazott: ha a bányászra gondolok, én beleértem a csillót, a lámpakamrást, az aknázt, a lómestert, a mérnököt, bánya igazgatót, és még sorolhatnám. *Schalkhammer Feri bácsi*, a Várgesztesi Hagyományörzők alapítójának nyilvántartása alapján 121 várgesztesi dolgozott valamelyik szénbányászati vállalatnál, szerencsére egyikük sem szenvedett hősi halált munka közben, de a kemény fizikai megterhelés komoly egészségkárosodással járt. Nagy többségük még abban az időben dolgozott, amikor a technikai fejlődés, gépesítés nem érte el a bányászati ágazatot. Fizikai adottságuk, állóképességük és hitük nagyban hozzájárult ahhoz, hogy megbecsült tagjai voltak a bányászok nagy családjának.

A polgármester ezúttal is felidézte személyes emlékeit, hiszen édesapja az orosz-lányi régi XX. aknán volt lómester, és boldog gyermekkoruk összekapcsolódott a bányával. Vannak olyan fogalmak, amit tőle hallottunk, amikor a rokonokkal kártyáztak vagy beszélgettek, ám ezeket igazán akkor értettem meg, amikor már én is elkezdtem dolgozni: egymásra utaltság, biztonság, bajtárs, adott szó, mentés,

önfeláldozás, termelési tanácskozás – hangzott el *Rising Károlynétól*, aki a csendre is emlékezett: csend akkor volt a házban, ha sújtóléggrobbanásról vagy más szörnyűségről értesültünk. Hallgattuk a rádiót és szüleink példáját követve imádkoztunk, reménykedtünk. Szólt a várgesztesi asszonyokról, családayákról is, akik bányászfeleségekként művelték a földet, gondoskodtak a háztartásról, gyermeknevelésről, ugyanolyan összefogással, mint tették azt férjeik a föld mélyében.

„Én még bányászcsaládban nőttem fel, tisztelettel kellett bánnom a kenyérrel, túl sok verejték csorgott le apám homlokáról, hogy a kenyér ne hiányozzon az asztalról. Mikor az iskolában a nagykapuk kitérültek, Jó szerencsés! A köszönések így harogtak, és mindannyian felfogtuk az értelmét, mert sok bányász volt, ki haza többé sosem tért.” – zárta gondolatait *Hirth Éva* „Emlékezzünk” című versének részletével a polgármester, majd *Tóth László* vájár szintén verssel emlékezett:

„Te, ki föld alatt kerested a fekete aranyat, s kenyered, naponta kockára téve életed. Te, kinek kezét kérgesre törte a csákány és lapát, Te, kinek szénporos hátán a verejték húzta vonalát... Te, ki megöregedtél, s szemed könnyel lett tele, ha eszedbe jutott a tárna, s arra gondoltál bár lenne még a bánya... és Ő, ki hősi halált halt, a temetőben egy sír hant jelzi itt pihen egy ember, most is a föld alatt, ahol élt és dolgozott...”

A megemlékezés zárásaként az emlékhely talapzatánál a bányászok tiszteletére *Tóth László*, *Mautner János*, valamint *Vértessomló*ról *Imeli János* helyezte el a kegyelet virágait, majd énekelték el a jelenlévők a Bányász Himnuszát.

Részletek a hatósági áras tűzifaprogramról

Elindult a hatósági áras tűzifaprogram, már lehet jelentkezni a vásárlási szándékkal az erdőgazdaságoknál. Az állami erdőgazdaságok elsősorban a saját működési területükön fekvő települések lakosságát szolgálják ki, a várgesztesiek a Vértesserdő Zrt.-hez fordulhatnak.

A kormány a tűzifával az idei télre még nem rendelkező magyar családok ellátása és a lakossági igények kiszolgálása érdekében tűzifaprogramot indított. A kezdeményezést nem szociális szempontból, hanem az energia veszélyhelyzet megoldása érdekében hirdették meg, melynek keretében az állami erdőgazdaságoknál megtermelt tűzifa egységesen maximált áron vásárolható meg, háztartásonként legfeljebb 10 erdei köbméter mennyiségben. Háztartásonként maximum 10 erdei köbméter tűzifa vásárolható, de van lehetőség a maximális mennyiségnél kevesebb, illetve részletekben történő vásárlásra is – olvasható a Vértesserdő Zrt. honlapján. A tűzifaprogramban keménylombos, lágylombos és fenyő tűzifa vásárolható; az egyes állami erdőgazdaságoknál az adott területre jellemző fajösszetétel szerint. A programban átlagosan 1 méter vagy annak többszöröse szerinti hosszúságú darabokra vágott feldolgozatlan hengeres faanyag vásárolható. A program keretében az állami erdőgazdaságoknál vásárolható hengeres tűzifa egységes, maximált, forgalmi adót is tartalmazó ára tűzifa fajtánként, erdei köbméterenként:

Keménylombos: 30 000 Ft/erdei köbméter
Lágylombos: 19 000 Ft/erdei köbméter
Fenyő: 19 000 Ft/erdei köbméter

A tűzifa szállításának díját az ár nem tartalmazza, az átvételi pontról a felhasználási helyre, azaz a háztartásokig történő szállításról, illetve a fa feldolgozásáról a vásárlónak kell gondoskodnia. A Vértesserdő Zrt. az átvételi pontokon felterhelési lehetőséget is biztosít igény szerint. Ennek a forgalmi adót is tartalmazó díja: 1500 Ft/erdei köbméter. A program keretében magyar lakcímkártyával rendelkező magánszemélyek vásárolhatnak tűzifát a lakcímkártyájuk bemutatásával. A felhasználási hely az igénylő lakcímét igazoló hatósági igazolványán (lakcímkártyán) feltüntetett, címadatokkal megjelölt hatályos tartózkodási hely, vagy ennek hiányában lakóhely. Egy háztartásra vonatkozóan összesen legfeljebb 10 erdei köbméter tűzifa vásárolható, a mennyiségbe beleszámít az állami erdőgazdaságoknál 2022. május 1. után vásárolt tűzifa is. A fa megrendelése és az egységes, maximált ár befizetése az értékesítési helyeken történik. A program keretében vásárolt tűzifát a vásárlók kizárólag az állami erdőgazdaságok által meghatározott helyen és módon vehetik át.

Várgesztes esetében a tűzifa értékesítési (megrendelési, befizetési) helye a Vértesserdő Zrt. Észak-Vértési Erdészeti Igazgatósága.
Cím: 8066 Pusztavám, Ipartelep 09/44, telefonszám: 22/417 105, e-mail: eszakvertesi.eig@verteserdo.hu

2022. október

VÁRGESZTES KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK KÖZÉLETI ÉS INFORMÁCIÓS HAVILAPJA

„Ragyogjanak fényesen rád a csillagok...”

Szerettei körében köszöntötte szeptember 16-án, a hálaadó szentmisét követően *Rising Károlyné* polgármester és a Hagyományörző Klub elnöke, *Vörös Sándorné Pillmann Józsefné*, *Beck Katalint* a 90. születésnapja alkalmából.

Pillmann Józsefné, Beck Katalin 1932. szeptember 15-én látta meg a napvilágot Várgesztesen hívó katolikus családban. Édesanyja *Palanek Anna*, édesapja *Beck János* voltak. Hatan voltak testvérek, *Kati néni*nek egy öccse és négy nővére született. Testvérei közül még öccse, *János bácsi* él.

Várgesztesen közismert, hogy a polgármester tiszteli az időseket, példaértékűnek tartja bonyodalommentes bölcsességüket, gyakorlatiasságukat és töretlen életigenlésüket. Ez vissza is csengett *Rising Károlyné* megilletődött köszöntésében, aki személyes ismeretségüket így jellemezte: nem abból adódik, hogy *Kati néni* harsány életet élt, hanem éppen a csendességével, türelmével tűnt ki már akkor, amikor édesanyaként iskolai ünnepségeken találkoztak. Fiúk a polgármester, lányuk annak húga osztálytársa volt. Anyaként szerényen fo-

gadta a gratulációt, amikor *Joska* a megyei SZÜV igazgatója lett, lányuk pedig tanító. Mindkét alkalommal annyit mondott: Jó gyerekek, boldog vagyok. A szorgalmas, pontos munka példáját otthonról hozták gyermekeik, és a család első generációs diplomásként örült boldogulásuknak. *Kati néni* testvérei, a

Beck lányok és családjaik a mai napig összetartóak, gyermekeik, unokáik mindig számíthatnak egymásra – fogalmazott a településvezető, akinek gondolatait számos jókívánság és virág kísérte a falu, a szerettek nevében, *Borbála* dédunoka kedves verssel tétézt az ünnepen. ➔ 2. oldal

Ismét ünnepelt a dalkör

Az elmúlt esztendőben ünnepelte fennállásának 30. jubileumát a Német Kultúregyesület Dalköre, akkor a Csengő Napon emlékeztek meg a három évtizedről. Idén a korábbi évekhez hasonlóan a Német Nemzetiségi Önkormányzat Várgesztesen karöltve ismét megrendezték a megszokott, augusztusi hagyományörző kulturális találkozójukat, ahol – természetesen – immár szülesek körben, a vendégekkel együtt idézték fel az ünnepet és a harminc esztendő történéseit.

Az augusztus 27-ei eseményen *Pillmann József* elnök köszöntötte a vendégeket, köztük *Rising Károlyné* polgármestert, dr. *Kis József* diakónust, s egyáltalán nem utolsó sorban a fellépő csoportokat, a Rosmarin Német Nemzetiségi Kórust Etyekről, a Német Nemzetiségi Dalkört Nyergesújfaluról, Szárról, a szomszédos Vértessomlórról, a falubeli Német Nemzetiségi Felöltött Táncsoportot, és a házigazda Német Kultúregyesület Dalkörét.

Büszkék lehetünk a nyelvi és kulturális örökségünkre, amelyet a mai napig gyakorlunk. Ezek a kötelek tartanak

össze bennünket: egy nyelvet beszélünk, melyet őseinktől közel 300 éve megőrköltünk, azóta is ápoljuk és tovább öröközzük a hagyományos viseletet is. Öröm a kultúrcsoportok végignézni, hiszen ma mindnyájan népviseletben vagyunk, amely helységenként eltérő, de mind egyiknek megvan a maga szépsége, egyedisége, jellegzetessége – fogalmazott az elnök, aki a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának hírlevelében megjelentek alapján a közelgő népszámlálásra is felhívta a figyelmet.

➔ 2. oldal

GESZTESI KRÓNKA • Közéleti és információs havilap • Lapalapító és kiadó: Várgesztes Község Önkormányzata, 2824 Várgesztes, Arany J. u 47. • Felelős kiadó: *Rising Károlyné* polgármester • Főszerkesztő: *Salamon Gyöngyi*, E-mail: propagandabt@gmail.com • 20/9611-833 • Hirdetésfelvétel: 20/9611-833 • Lapzárta: minden hónap 8. napja.

Megjelenik havonta 250 példányban.

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy az olvasói leveleket, reflexiókat rövidített formában, szerkesztve közölje. Ezek az írások nem minden esetben tükrözik a szerkesztőség véleményét. A meg nem rendelt anyagok és hirdetések tartalmáért a szerkesztőség felelősséget nem vállal. Anyagokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. ISSN: 2062-5472

„Ragyogjanak fényesen rád a csillagok...”

...folytatás az első oldalról

Kati néni családjával mindig is Várgesztesen élt. Édesapját, aki a település bírója volt, 1945. január 6-án hurcolták el „málenkij robotra”. A magára maradt család megélhetése miatt a gyerekek, így Kati néni is fiatalon kezdett dolgozni, hiszen édesanyjuknak segíteniük kellett.

Férjével, Józsi bácsival 1955 februárjában kötött házasságot, akivel közel 68 éve él boldog házasságban, Várgesztesen a Vértes utcában. Házasságukból két gyermek született, József és Teréz. József informatikus, Teréz némettanár lett. Gyermeküket sem sodorta messze az

élet szülőfalujuktól, hiszen mindketten Környén élnek. Fiúknak két lánya született: Judit és Krisztina. Teréznek szintén két lánya van: Tímea és Dóra. Kati néniéknél gyakran nyaralt együtt a négy lányunoka. Ezekre a nyarakra az unokák is nagyon jó szívvel gondolnak vissza, ahogy arra a sok-sok finom süteményre, ételre, amit mamájuk sütött, főzött a családjának. Kati néni mára már öt dédunokával is büszkélkedhet. Tímea lányai: Flóra és Adél. Judit gyermekei: Borbála, Bertalan és Boldizsár. Nagy kincs a dédunokák számára, hogy a dédmamájukkal találkozhatnak, hogy az életük szerves részét adhatja a dédszülőkkel való aktív kapcsolat, és ezt nemcsak mesekönyvből ismerhetik.

Kati néni már kisgyermekként megtanulta, hogy az életben kitűzött célokat csak kitartó munkával, szorgalommal és Istenbe vetett őszinte hittel lehet elérni. Mindennapjait most, 90 évesen is ez határozza meg.

Kívánjuk, hogy Kati nénit és férjét, Józsi bácsit is Isten tartsa meg egészségben és óvó szeretetében még nagyon sokáig! Kedves Kati néni, a következő sorokkal köszöntjük!

„Arcodon a napsugár fényes mosolya, szívedben az ifjúság örök illata. Kívánom, álmaid mindig elérhesd, vágyak szárnyán lelkedet magasba repíthesd. Ragyogjanak fényesen rád a csillagok, kívánok nagyon boldog születésnapot.”

(Motiva)

Ismét ünnepelt a dalkör

...folytatás az első oldalról

Mint elhangzott, az október 1. és november 28. közötti népszámlálás során a magyarországi németeknek ismét lehetőségük lesz arra, hogy nyilatkozzanak nemzetiségi hovatartozásunkról, anyanyelvünkön, valamint arról, milyen nyelven beszélnek családjuk, barátaik körében általában. „Bár a nemzetiségi, nyelvi kötődésekre vonatkozó kérdésekre nem kötelező válaszolni, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata arra biztat és kér mindenkit, akinek fontos a németiséghez való tartozása, hogy ezt a népszámlálás során vallja meg! A népszámlálás eredményei hosszú távra meghatározzák oktatási rendszerünk alakulását, óvodáink, iskoláink jövőjét, az általunk is lakott települések fejlődését. Közvetlen hatással lesz a települési nemzetiségi önkormányzatok létrejöttére és azok, valamint a civil szervezetek állami támogatására, anyanyelvünk, kulturális hagyományaink megőrzése érdekében végzett munkánk elismerésére. A magyarországi németek évszázadok óta gazdagítja közös hazánk kultúráját, szorgalmas munkával járult és járul hozzá Magyarország fejlődéséhez. Anyanyelvünk, baráti, rokonkapcsolataink révén összekötő, közvetítő kapcsolatot vagyunk hazánk és a németül beszélők több milliós sokasága között. Joggal lehetünk büszkéek nyelvi és kulturális örökségünkre, intézményeink, egyesületeink és önkormányzataink identitásunk megőrzéséért végzett tevékenységére, anyaországi kapcsolatainkra. Egyenrangú magyar állampolgárokként és európaiakként vállaljuk és valljuk meg emelt fővel a népszámlálás során is, hogy magyarországi németek vagyunk!” – tolmácsolta az országos szervezet elnökének gondolatait

Pillmann József, majd a hagyományörző csoportok adtak ízelítőt abból, miként gondozzák, ápolják, gyarapítják az őstől örökölt, gazdag kulturális hagyatékot.

A Német Kultúregyesület Várgesztes immáron 31 esztendeje munkálkodik azon, hogy megőrizze Várgesztes sváb hagyományait, dalait és nyelvjárását, a dalkör ez idő alatt pontosan 198 dalt gyűjtött össze a faluban, a repertoárjukban nagyon kevés olyan ének található, amely nem gesztesi – idézte fel Hartdégen Sándorné. Az egyesületi elnök azt is elmondta, hogy ezek a dalok szó szerint szájról szájra, kotta nélkül öröklődtek. Annak idején Mózer József volt a harmonikás, ő fejből tudott minden éneket. Ő tudta a dallamot, a szüleinink a szöveget, és sokszor volt úgy, hogy eszükbe jutott egy másik ének, ami még nem volt leírva. Volt, hogy többen máshogy emlékeztek, de végül összerakták, én meg gyorsan leírtam –

emlékezett az elnök. A dalkörnek a 3 évtized alatt 637 fellépése volt, szinte az ország minden területén, még a Vörösmarty téren is. 84 saját rendezvényt szerveztek, alkalmanként 4-5 csoport meghívásával, eddig összesen 15 külföldi csoportot fogadtak – a többi között – Németországból, Ausztriából, Svédországból, Erdélyből. Ők 12 alkalommal utaztak külföldre, és egyszer még Innsbruck polgármestere is velük énekeltek, mert egy olyan dalt adtak elő, amit a polgármester még a nagymamájától tanult gyerekkorában.

Bár a fiatalokat nehéz „mozgósítaniuk”, a tapasztalatok szerint a tánc jobban vonzza őket, mint az ének, Hartdégen Sándorné úgy véli, hogy van okuk az ünneplésre a kincset érő helyi gyűjtéseik, a hagyományörzésük okán, s hogy mindez valamilyen formában megragad a gyermekekben is, és nem fogják majd ezeket az értékeket veszni hagyani.

Várgesztesi Lovagi Piknik

Plédben, összecusukható székekben, italban, evőeszközben, és a szervező önkormányzat előzetes kérésének megfelelően, piknikező hangulatban sem volt hiány szeptember 3-án a várréten, a Várgesztesi Lovagi Pikniken.

A költségek mérséklése miatt döntött úgy az önkormányzat, hogy a nagyszabású Lovagi Játékok helyett piknikre csalogatja a helyi családokat, hiszen a helyhatóság az egyre szűkösebb büdzsé mellett is nagy hangsúlyt fektet a közös kikapcsolódásra, élményszerzésre, a gyerekek vidám játszási lehetőségeinek megteremtésére.

Ennek megfelelően valóban színes programok várták a kicsiket, nagyokat, akik az idő múltával mind többen érkeztek a hívó szóra, délutánra szinte teljesen be-
népesült a várrét.

Délelőtt Kovács Bianka Gina régész, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont tudományos munkatársa tartott izgalmas előadást a Gesztesi vár és kisvár kutatástörténetéről, természetesen a teljesség igénye nélkül, hiszen – egy 700 éves várról lévén szó – a téma akár egy egész estét is betölthetne. Az előadó felidézte a vár kelet-

kezésének feltételezett körülményeit: a ma álló gesztesi várat formái, műformái alapján az 1370–1380-as években kezdhették el építeni, azonban első említése ennél korábbi, 1326-ból származik. Az ekkor kelt oklevél szerint Károly Róbert elcserélte két tolna megyei várat a Csák nemzetség trencsényi ágával, azok négy másik várára (Gesztes, Csokakő, Csesznek, Bátorkő). Ez arra utal, hogy a 14. század elején már állt egy gesztesi vár, mely nem azonos a ma álló épülettel. A várat az évszázadok során többen birtokolták: Albert király például 1438-ban Rozgonyi Istvánnak zálogosította el, majdnem 100 évvel később érkezett az első török ostrom, s később hol magyar, hol török kézben volt. A törökök

gesztesi portyázásairól utoljára 1669-ből származnak információk, egy 1759-ből származó adat a várat már, mint romot említi, 1945-ig az Eszterházy-család tulajdonában volt.

A régész a vár és kisvár kutatásainak leletanyagairól is szólt, s mivel a téma valóban izgalmas, és széleskörű érdeklődést válthat ki, a jövőbeni tervekben szerepel, hogy Kovács Bianka Gina egy hosszabb lélegzetű előadást tart a Faluházban. Miközben a felnőttek a múlt gazdag örökségéről hallgatták a régészt, a gyerekek egyre nagyobb számban vették birtokba a különböző játszóeszközöket. Éltek a színes programkínálat lehetőségével, amelyben szerepelt ólomkatona öntés, fűszembemutató, kovács-, reneszánsz vívó bemutató, a kicsik örömeire vívási lehetőséggel, különböző ügyességi és kézműves játékok, kézműves foglalkozások, lovaglás. Az ebéd, a hot dog és pörkölt elfogyasztása után a családokra, felnőttekre is vártak az ötletes, mókás feladatok, majd a Lovagi Piknik stílszerű zárásaként érkezett a várat szimbolizáló két hatalmas bála, és a várva-várt zokniczata a várvédők és ostromlók között.

Közös bérmálás és oltárszentelés Környén

„Megújult az oltár, újítsuk hát meg mi is a tanult keresztény igazságokat!” Ezekkel a szavakkal köszöntötte a megjelenteket Spányi Antal megyéspüspök a Környei Római Katolikus templomban szeptember 17-én. A Várgesztes, Vértessomló és Környe Plébánia közös bérmálása és a restaurált főoltár megáldása alkalmával tartott szentmisén a püspök hangsúlyozta a világ sodró erejében is megtartandó hit erejét, az Úr által ránk bízott örök kincsek megőrzésének fontosságát a hétköznapiakban is.

„Amikor a templomban vagyunk és a hit dolgairól beszélünk, tisztán látunk. Amikor más környezetben, különbözőképpen gondolkodó emberekkel vagyunk körülvéve, valahogy próbálunk kisiklani ebből a helyzetből, hogy megvalljuk hitünket.

A keresztény világnézetünk örök, katolikus hitünkben kitartani kötelességünk. Ezért is fontos a bérmálkozás, amikor a csecsemőkoraiban a szülők általi megkeresztelés után – sokat tanulva, tapasztalva a hit által – megújítják a fiatalok a fogadalmukat. Elméletben könnyű kitartani emellett, de a hétköznapiakban erőre és belső készsége, mely meggyőződésre és példaképekre van szükségünk hozzá. Olyan példaképekre, akiket a fiatalok követhetnek, és kiállításuk mindannyiunkat lelkesít” – hangzott el a környei, vértessomló, várgesztesi településvezetők, és hívek előtt.

Ezen a napon a három település huszonegy fiatalja, Várgesztesről Nyerges-Wohl Zselyke újította meg keresztiségi ígéretét és vált ezáltal nagykorú kereszténnyé. A bérmálkozó felkészítését és a diákok táboroztatását segítő Tremmel Katának és Takácsné Schalkhammer Noéminek Visnyei László plébános köszönte meg a munkáját. A szentmisén közreműködött a Környei Vackor Óvoda és Bölcsőde Kamarakórusa.

Az avar és kerti hulladék szabadban történő égetésének szabályai Várgesztesen

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. 48. § (4) bekezdés hatályos rendelkezése szerint a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezésre vonatkozó egyes sajátos, valamint az avar és kerti hulladék égetésére vonatkozó szabályok rendelettel történő megállapítása a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik. Várgesztesen az avar és kerti hulladék szabadban történő égetéséről alkotott helyi rendelet, amely szerint a komposztálásra alkalmatlan avar és kerti hulladék égetése belterületen **összel** október 1-je és november 30-a között engedélyezett kizárólag **hétfőn, szerdán és szombaton 8 és 18 óra között**. Ettől eltérő időben, központilag elrendelt tűzgyújtási tilalom ideje alatt, valamint ünnepnapokon és nem kedvező meteorológiai viszonyok során tilos a nyílt téri égetés! Égetni csak száraz kerti hulladékot lehet. Az avar és a kerti hulladék égetését úgy kell elvégezni, hogy a környezetet erősen zavaró, ingerlő füst, bűz, pernye és hőtermelés hatása ne álljon fenn, az tűz- és robbanásveszélyt ne jelentsen. Nagy mennyiségű füstöt termelő nedves kerti hulladék égetése tilos. Az égetés során a helyben (telken belül, illetve azt határoló közterületen) keletkezett avar és kerti hulladék semmisíthető meg. Az égetés folyamatának gyorsítására éghető folyadék (benzin, gázolaj) légszennyező vagy bűzös segédanyag nem használható.